

(6) Ser. 352. *Marriage and other customs of the Ciskei Part. Shepatone (in Isihlala)* K13/27 Henrietta V. Shlongo. $\frac{1}{14} B$

Ukhwemwana noma Umlamu Alali enyango. K13/27

16

NOMA

Lapha kithi thina maCele siyati kokuthi umlamu kalali enyango, njengoGe lonke live liseti lesosiga.

Thina siseryitinombi, sasi mwatisa unyeni wengane yekhwenu. Kwakuthi noma efika evakashela ekhwenu, umfunele nekudla nokulungile ngoGe ku ukhwemwana. Kuthi noma eselala, umwendlalele lukhukho noluhlophe elawini.

2 Utothi la seuphuma usu mwendlalele, aGesethi, "Au, mlamu wami wangishiya na?" uGe usu mwomwotela kuqhilika tihlathi. UGute kuye ukuthi uthini. Athi sondela lapha mlamu wami. UGe se u sondela ukhophoto uhleke luGala.

Leve ke usekuphonsa lulimi enomveni, usekugingqa kasi elukhukhweni noluhlophe, ungekholi. Ukudle ekudle ete edele la edela khona ekuyeke uyambe uhleke.

Kuthiwe ke uGumvusele amaGele ngoGe engeke alale enyango ukhona.

3 Nawe futhi ne uhambi le uyamba live nokhwemwa na, uyati kokuthi uyambe nenyeni wakho notokulungi sela kahle tonke tino. Ugeke uhluphwe na yitsheli kukhona ukhwemwana, ngoGe utokuphungela yena, kanti uphathe kahle umlamu wakhe nje uyeti kokuthi noma sekulalwa engeke umlamu alale enyango, uto lala kuye emamo.

(Letindaca nititshelwa UNdovo emnandi Cele)

Ukunyoba.

Thina Gichamuke kunyotshwa la. NgoGe inombi iGifike icalise lisoke cede liye kogximeka liduku enabeni. KuGe se ifike isho nenombi kuyise kokuthi icalisile.

4 Uyise werombi athume ingane elisokeni athi syiye ko litshela livise liduku ibuye neyomo yakhe yekunyoba. NgoGe phele kucala bekunyotshwa ngetomo ingekabikho imali. Leyomo yekunyoba syibalwa eloGolweni.

Selitofike lisoka linike ingane leyo nethumiweyo iyuku liyiphá. Liyitshela kokuthi litofika nayo iyomo kusihlwa.

Sekuyahlwa eede liya ngena kubo kanombi ne yomo yeyise wenombi. Selinikwe sigciki linikwe kudla. Yemukelwe ke iyomo leyo. Kuthi la sekutolalwa, inombutane inikwe lukhukho noluhlophe, ilunikwa unina, ukuGe iyokwendlelela lisoku elawini.

5 Selitophuma lisoka nenombi, Gayolala elawini kwabo. Uyise nxi nenina nenombi oati. Ithi ivuka kuye imshiye elawini itomphekela kudla. Ahlele kubonombi noma yitisuku netimbili noma yinetin athu ligoyile. Umwini liphekela kudla, ebu suku lidla inombi, liyidlele ekhwaso, elawini. Heyise we nombi uyati, nenina futhi.

KunyoGa loku kuthenga ikuthi kulesikhathi bocomene Gayedlana, eGayekene. Ngakoke kuhle lisoka litonyobela uyise wenombi, ukute likhululeke litoyidlele ekhaya inombi, linga yidleli etinagani.

SekutoGa yiloku lita njalo lisoka leli ngenkululeko, lilande la iyomo yalo. Akukho munu notoyibuta kokuthi uyayiteka yini lenombi wacigca kuyo kangaka ne? Kuyetiwa kokuthi lanyoba. Lisa cedela iyomo yalo.

6 Kuthe kokuGa kuchamuke imali, kuvakale kokuthi imale le yilipugu leGanu nelifike neGalumbi, kwase nxi kucelwa kuthiwa lisoka alinyobe nge mali. Likhipe Gopondo naGacili noma yigopondo naGothathu GekunyoGa.

Kojwa leno yediwe yime mpondo kucala yekunyoGa ngemali. Ajengoba nako kunyoGa loku yinkhuGa wemampondo. Thina maCele safika kvedwa nathi seda, ngoGa sakhelene phela namampondo, umngemulo yifula umthavuna nongesheya, yilimpondo, nongane no yiliCele.

7 Yiwona amampondo nahlekaniphela imali kucala, ngoGa ungawaGona ehlabo tindwendwe econde etitimeleni eya kojoyine etoya eColi emgodini wemali yikhona etoyimba eGuye nayo atonyoGa lapha emakhaya, enyoGa ngayo imali le.

Thina sikhula nje, akukho munu lapha kaCele nowaya koseGeda imali kuGalumbi. Imali ite yatholakela ngato tisiva ukuGe tinyobele tinombi. Kepha ke amampondo kade acala ejoyina. Egevale titimela teGalumbi ehlabelalise kwemaselesele. Uve ngako kokuthi naso sibalo

selijoyini sigqwele sitimela sihlaŋelelisa kwamaselesele. Akukho nokumwe, kusegedelwe kunyoba kuphela. Simnandi ke sifatana ngoba umunu ute ajoyine ejoyinele sifatana.

Ukugana.

8 Phela kwakuye kuthi kucala, uma isiva neyilisoka lenombi igona kokuthi itoyiteka (thetha) inombi leyo, iGe se iyitshela kokuthi ayite iye kogana. Ihamba cede uma se ingenile yemukelwa emutini, kuse cede baye koyibika kuyise ekhwasontombi.

Kwakuye kuphume amadoda noma emethathu noma eyisihlanu echuŋa nomkhu lu ehlambi wetomo, noma tiyimashumi namaŋili noma engaba mathathu nje, bafike bakhuleke emtini ~~bat~~ batobika inombi batoyibika ngato letomo.

Baphume ke boyise benombi batibuke batinyefisa batikhethe bethi yimbi le yihle le. Bakhethe naba tilishumi naba tilishumi nesihlanu bathi, "Guyelani emuva naletomo tenu asitifuni timbi.

9 Batithathe ke leto nabatikhethileyo. Tingeniswe esiŋayeni.

Tithi laha tikelisangweni, bahlide neyulu iyomo le ba yidle bethi atingate tingene esiŋayeni tithundele tomo tethu neuba wato, singayithelanga inyongo yato.

Yayithi ke inombi uma se iyingoduso, kusafunwa tomo, lomunu nongunyeni uyatiwa kokuthi unyeni wetomo lo. Naye eloku efika nje ebusuku elombi ni. Angate ayijane. Phela uyatiwa yena kokuthi unye ni wetomo.

Inombi le neyingoduso, itoba nesidekiselo-nabanye bathi yisidikiselo. Sidikiselo lesi yilisoka neli dhela unyeni inombi le neyi ngoduso yakhe.

10 Inombi ithi yatiwa kokuthi igane sibani, kuchemuke umunu nje atoyeshe la. Ithi uma imwale nge kuthi ayi neyingoduso, athi umunu ngedo sidikiselo sekho ke mina.

Nempela ke uma inombi imthande umunu lowo imcalise ege yisidikiselo soryeni.

Lomunu utokwatiwa kuŋo ka ngoduso. Utonyoba nre mikhonto nelishumi kubefo-nabongoduso. Mikhonto leyo isiphiselwe.

Lelisoka neliyisidikiselo yilona lithandwa kakhulu kunonyeni. Ledelwe tino tekuhlo6a lihlo6e li hlo6e lishone lithi shi. Lihlo6a njalo lihlo6iswe yingoduso ye munu. Nake6usuku liyayigita njalo, liphuthe ngetisuku mhla kufike unyeni. Lona liyijahile ingate ishade. 11 Futhi aliyidleli ekhaya liyigitele esikhosheni ngo6a lingate li6anjwe unyeni ekhaya.

Inombi le ayilokothi imhlo6ise unyeni ngo6a phela unyeni u nyeni wetomo. Sekutothi nemhla kutophume ludwendwe, ihambe ke iye kovalelisa esokeni. Kuyaqoqwa tino laha ekhaya kuchihitwa, nny ayikho inombi.

Kunesimwe sikhathi lisoka liyibambe tisuku noma tithethu lisavalelisa. Tokhe letisuku kushe usecedi wona lo nowedi we sekushadive, wona lo nolo6olwe yitomo 6o.

Kunesimwe sikhathi kute ku6e ku6i nje, sekufike sikha thi sekuphume kweludwendwe, inombi ingabonakali. Mcafwa na Gashaywe yitimvelo, 6ethi sidikiselo sitomjole upwanwa wekhwa6o. Ithi ingafika ke kuthi gidi tibeindi.

12 Nempela kunesimwe sikhathi siyamjole. Kwake kwathiwa kudala, inombi ya mkho6ozi yayendele ku nom6odla madlala Kuthe esigcawini safika sidekiselo lapa inombi isina, ngo6a kwathi bevalelisana, akwete kwavuma ukuba behlukane bakhalelana njalo. Late lalandela ~~ixxa~~ lisoka layoyigita isina lithi, Wo! Uyadela yena eye koyidla 6usuku 6onke mina ngingayidli!

Kwanele kwahlangane smehlo nje, wayeseyidumele u mlisa wayica6ula, wayiphonsa etulu eyashini lakhe, taya kakhulu nenombi wawela u. thavuna wahlala.

13 Gafika a6aku6o nombi 6etolobolisa watishaya tokhe tomo yaphelela kuso sidikiselo. Kwathi tomo nobalwa no6e busilwe ku6o nyeni, 6adliwa mahala. Galanda tomo ta6o ku6o nombi, ta6uyiswa.

Yenziwe.

Yenziwe wayeyinombatana yamambambatho Cele. Uyisa wafe emncane. Si6ongo sekhe kwaku (u. to6ela) Uko6ela.

Wacalisa lisoka, Mgwaco mfeka. Lema liduku ku6o lisoka.

Wafike washo yengiwe kokuthi useCalisile. Kwathunywa mfohlozi ufwana wekhwa6o nomncane kwathiwa kayambe aye kokwethula liduku ku6o kaMgwaco. Wayamba mfohlozi, 6afike 6amunika sikhukukati seyuku.

Kwedlula tisuku cede wafika mgwaco esechu6a imbuti yekunyo6a. Wafike wayi nika Mambambatho.

14 Mambambatho wakhipha lukhukho nolusha wanika yengiwe, wathi kaye elikoyini aye kokwendlala 6alale nelisoka lakhe ngo6a se linyo6ile.

Njalo ke liloku lita litolala ngo6a selinyo6ile.

Kwathi kuphakathi yengiwe waya kogana kuMgeke Cele, umfowa6o nina endlini nencane. 6a6a6ata 6okhe a6anu.

Ayi ke, 6aqa6anga a6anu 6athi, yengiwe utshela lisoka lakhe kokuthi malimteke. Nalo laqa6anga kanjalo.

6eta bekhwa6o lisoka 6atom6ika ngetomo netimbili neligusha. Layamba lisoka lafike lamjola efuleni. Laya komgoyisa. Laya kom6ikha nge tomo netiyisithupha.

15 Wafika unyeni wamjola efuleni. Wafike wagoya. 6am6ika futhi. Lafika lisoka lakamfeka. Lamjola.

6ahlome manje a6anu 6a funa ku6ulalana. Lisoka lasho kokuthi yi6onine la6a na6enca6a koku6a liteke Yengiwe.

6afika 6akaCele 6amjola 6afike 6amvalela endlini. 6aya kolo6ola tomo ta6a yisihlanu.

6eta 6afowa6oyise 6atommela ka Qele. Wa6a ufati wakhona.

Wonke umunu wa6a6ata wathi yisife6e yengiwe.

Wahlala wahlala laha kaQele wa6uye wawela uMthavuna 6akha khona. Watala tingane ta6a tinathu, te6afwana. Na6o ke 6akhelene nemuthi waka nqoko, kukhona tingane netimbili te6afwana.

16 Tiphume ke tingane leti tiye kodlala. Kanti laha la tidlala rona, kukhona umgodi weli6ululu.

Kuthe nganelimwe lilanga tafika tingane liphumile, lithamele lilanga. Wali6ona ufwana ufwana wayengiwe, ~~xxxx~~ nomdala. Wathi, "Ngathola ngenambo yami!" 6a6uya 6okhe 6atobeke inambo nenemehlo. Nenemi6ala nemihle. 6athe 6ethi 6ayayithatha, yathi ffu-u ---!

6a 6aleke futhi.

K13/27

17

6amemetwa kwathira a6aye kodla do6e. 6atidla do6e 6aphuza
amehewu qede 6aya kokwelusa amathole.

Ngoso 6avukela enweni ya6o na6adlala nayo. Athi ufwana
welimpondo, "Ndrizawugxuma kuqala mna. Impunyule qede intrambo
ndri6aleke. Kugxume wena Qhumezi (umfana kaYengiwe omkhulu).
Impunyule qede u6aleke. Kugxume wena 6ugagu (umfana ka Yengiwe
o-Phakathi). Impunyule qede u6aleke. Kugxume wena Ndosi. Impunyale
qede u6aleke Kugxume wena Ntrozakhe (umfana kaNqoko omncane).

Nempela, ke, 6ema luhla. Waqala, ke, ufwana waNqoko nomdala,
Wagxuma kakhulu. Yafinyela inam6o ya6a yisigaxa wa6aleka.

18 Wagxuma Qhumeiz. Uthe ~~ke~~ la ethi ulindele koku6a impunyule,
yathi uku6a ithi ffu-u --!. yagxuma kakhulu yamluma ya mehlula,
wawa kasi wafa.

6a6uya 6afwana 6ato6unganyela lofwana noleleyo kokuthi inambo
imwedeni.

6athe 6esathi 6ayamvusa, yagalela ku6ugagu. Yagalela KuNdosi.
Tafa tokhe tingane tayengiwe.

6a6aleka a6afwana 6aNqoko 6agoduka.

Wamemeta yengiwe emwini ethi tingane atitokudla. Kwathi nya.
Wafuna, wafuna, wafica tingane tife tokhe!

Wethwala imikhono ekhanda wakhala, watishiya tingane wa6ita
amadoda.

Kwadingisa kokuthi tingane tidliwe yini tokhe. 6atimbela,
6alala.

19 Ekuseni ufwana waNqoko no6ekade edlala na6oQhumezi nomdala,
wacanda endaweni ne6e6ekade 6edlala rona ngenambo ya6o. Wafica
inambo iphumile. Yethamela lilanga.

Wathi, "Ndvizoyilungisa entrambo, isindri6angele isizungu.
Ndrizakuyingxolisa ngoku. Ndridlala ndrodwa ngoku. I6alalisile
o Qhumezi ndrindodwa apha! "

Agxume ufwana, inyoka ithi ffu-u --! Athi ufwana "Uyampunyula
~~nokumpunyula?~~ nokumpunyula? Akuwena lo olalise oQhumezi phezolo?"

Aphinde agxume- Ithi ffu-u ---! athi, "Uyampunyu la
nokumpunyula! Akuwena lo olalise oQhumezi phezolo, ngoku

sendridlala ndrodwa?"

Uthe esayeda leno yakhe, kwaqhamuka indoda. Yamumemeta.
20 Weta. Yathi, "Wedani?" wathi "Driyangxola. Ndringxolisa intrambo
yethu siyicholile. Ngoku ilalise oqhumezi phezolo, sendridlala
ndrodwa mna".

Umunu lowo wali6ulala li6ululu. Lafa. Wayamba naleyo ngane
yefwana. Wafika ekhwa6o nwanwa. Wayikhuluma lenda6a yekuthi uthole
ingane idlalisa li6ululu, yathi kukhona netimwe tingane nelitilumile
izolo.

6ethuka ka6i a6atali 6engane. 6a6onga umunu lowo wekuyamba
yena e6ulele silwane leso.

6aya ka Yengiwe 6aya koyikhuluma inda6a. Wa6itwa ufwana.
6eva kahle kokuthi kanti tingane tidliwe yinyoka. 6etidlala nayo.

Wakhola Yengiwe.

21

Lusidi Lwa Yengiwe.

Waqa6anga Yengiwe kokuthi edanga kahle koku6a agane malume
wakhe. Indoda yakhe yatalwa kaqele nenina ewa qele. Gayatana.
Gayatalana nenina.

Wa6ona kokuthi lidlo ti lekhwa6o limfulathele ngetingane takhe
tokhe. Tiphelilele esilwaneni. Wakhala Yengiwe.

Wathi kunyeni wakhe, "asedanga kahle koku6a siganane.
Ngokwethetho wena uwuMalume. uwufowa6o mana. Amadloti asifulathele".

Wathi unyeni, "Pho! Singedenjani ngaloko ngo6a sesatekana
nje. Mina futhi ngeke ngikulahle. Ngiyakuthanda. Ngokwahlukaniswa
yikufa nawe".

22

Athi Yengiwe, "Ye6o, qele. Ngiyeva. Nami ngiyakuthanda.
Kepha sitohlupheka. Sitotalela kasi. Uyakhumbula kokuthi yinda6a
yami le. Ngafike ngacalisa kamfeka. Ngagana wena. Ngakushiya
ngagana wena. Ngakushiya ngagana kamfeka. Ngeqa ngagana wena.
Ngasanganisa a6atali 6ami.

6athula a6ate 6ayikhuluma inda6a yami koku6a ngigane sihlo6o
sami. 6a6ona kokuthi uma 6eli6ala yikukhuluma inda6a yeku6a ~~xyxxx~~
siyitihlo6o, ngiyo-kwala. Ganga6e 6esatithola tomo ngemi.

Base Gengimela kuwena. tithola ke tomo ta6o. Gatithulela Sekuhlupheka mina ke ngoku".

23 Wathi unyeni, "Pho sitokwedenjani?" Wathi yengiwe "Asisuke la siyokwakha kaQele. Mina ngitoya kithi ngi yo6atshela kuhlupheka kwami. Ngiti6ike kokuthi ngedeka ka6i ngathi ngiyagana ngagana sihlo6o sami. Ngangingatedi. Ngangithi ngiphuthuma umdaka ngi6ona linile (ngangi6ahe ukwenda ngithi ngitosala).

Kuhle ningixolele 6atali 6ami ngedeka ka6i".

Nempela ke, se6eve lawo mavi 6amkhalela yengiwe ngetingane takhe. 6athi akalande unyeni wakhe. Wamlanda. 6afike 6akhuluma kuye kokuthi njengo6a 6atekana naYengiwe 6eyitihlo6o, nayi iyomo nehlophe yekuda6ula 6uhlo6o. 6athi utoyichu6a ayiyise ku6oyise.

24 Base begwata iyomonemwe nehlophe 6ekhipha inyongo 6ethela Yengiwe esithupheni nake luzwanini nolukhulu. 6amtshela kokuthi leyomo eyokumgeta njengo6a afelwa yitingane takhe tonke.

6akhuluma kokuthi sengathi na6akasi 6angambeka ngelihlophe. 6angam6ambeli ukweda kwakhe. 6anga6e 6esam6ala nekhwemwana kokuthi yisihlo6o sakhe ngo6a se6esishayeleye iyomo nehlophe.

6apheka tangaphakathi nehloko. Iyomo yokhe wayethwala, washiya amanqina ojwa, waya nayo emtini wakhe ngo6a wayesekhona uyise wenyeni, nenina tala. Wafike washo kokuthi nayi iyomo ugetwe ngayo ekhwa 6o.

25 Phela ekhwa6o, a6ingelelwanga wathi efika kwesuka mambambatho, wakha sicunga wamnika wasihlafuna. Wasikhwifa etandleni. Wahlikihla. Wayesemthele la amadi. Okwekucala wawadedela achitheka. Nekwesi6ili wawakhangeta wageta ngawo. Wangena endlini wahlala.

6amkhalela ke. 6aletha iyomo leyo na6a6etomgeta ngayo. 6ayigwata. 6ayihlida. 6akhipha inyongo. 6amthela esithupheni nakelutwanini nolukhulu eluhlangothini lwekuphonsa.

Uma se6ecede kuyidla inyama ekhakhakhe, wathatha, inyongo wahishisa ehla nelitiko. Wayishida ngelumyawo, unotha wawu shidela etiko.

Yaphekwa ke inyama neyayi fike naYengiwe yadliwa yaphela. 6ahlala ke 6oyengiwe. Wapha 6wani kwakhiwa. Waphuma ke umuti wakhe watihlalela.

Watala, waGuwe welamanisa ngenombatana neyelama ufwana.
 WaGuwe watala ufwana, wema. Waphela. Takhula kahle tingane takhe
 26 atate tahlupha ngalutho.

Nendoda yakhe yamphathe kahle aGate Gahluphana. Amafwana Gakhe
 Gateka kwaGuwe aGa shakazi. Inombi yenda yatala kakhulu emtini wayo.
 NaGashakazi Gatala futhi wanda umuti yaphela ke indaga yaYengiwe.

Kucala kwakuGa yiludumo nolukhulu uma inombagana nencane,
 litshitshi, ligana licegu neselikhahlele ngakasi nangetulu. GaGetala
 tingane netihlambile. Ingane ingaGi namanyala iGeuylu yesuleke.
 Kuthiwe ingane iyimaja elicegu. KuGe kuhle kaGi ngoGa licegu ~~nik~~
 alisenamanyala futhi litoyiphatha kahle ingane yemunu. Lisuke lithe
 limetaka lalithi liteka umshakazi laphe litodlela khona tinyoni talo.
 Nempe la litidlele ekhwakhe tinyoni.

27 KwakuGa kuGi kokuGa inombi isuke igane sivana nesingatiwa.
 NjengoGa nje kusuke inombi yemunu igane uMsuthu, noma igane UMxhota.

Loku kwakukuGi kaGi ngoGa letivana akwatiwa noma ativi tidla
 aGanu yini.

Futhi kwakuthiwa inombatana iyisifeGe. Ishiya aGafwana Gengaka
 yediwa yiGufeGe ite ithande umunu nengam wati.

Inombi, uma ithanda uthakathi, iGa nesithudi kuGanu. AGatali
 Gayo Galinge kokuGa Gayiyekise.

Kojwa inombi iyangana nge mpela uthakathi. Yehlule imilomo.
 Kwale aGatali Gethi ayimboni yini lomunu kokuthi uyathakatha?
 28 IGatshela kokuthi tomo atithakathi. Aku vi kuyiGona naGatohlala
 ne thakathi. Yinombi netohlala nethakathi wayo. AGatali Gahlale
 netomo; tomo atithakathi.

Tiye tisho njalo ke tinomi neticalise aGathakathi naneticalise
 amasela neti phingi.

AGathakathi Gejwayele kumxabelela umshakazi athi eGona naye
 aGe sekuthanda ukuthakatha, athakathe naye. Uma Gengamxabeleli
 angaGadalula.

Uma ufuna kugana, unga beka kahle ekhathi kwetesheli takho.
Kucala ukhethe umunu notomthanda ngehlitiyo yokhe yakho.

29 Uma ~~umf~~ umfushane, khetha umunu nomude. Uma u6omvu, khetha noluhlata. Uma unetimba nomkhulu khetha luswadi lwesiva. Uma unelulaka, khetha umunu nonemusa. Uma uncishana, khetha umunu mongesona sihlo6o sakho melite. Uto6e ugane kahle, ke utale tingane netihle.

Njenga Ngitheni nje.

Ngitheni.

Ngitheni wayi yiyosatana yaSwayini nto6ela (no6ela) waqoma lisoka lakhe. Laphanyeka liduku.

Wafike washo ekhaya kokuthi ucalisile. ~~6athuma~~ 6athuma mbiko, kwekuthi aye kotshela lisoka lethule liduku. Mbiko lamnika ~~sikhukukati~~ sikhukukati seyuku.

30 Lalala. Kwasa. Kwathi mashona lachu6a inondolo yembuti neyulu. laya nayo kuyise kwa ngitheni. Lamnyo6ela ngayo.

6amphakela masokhwapha (ubontshisi e6ondwe ngemuphu) wagcwala lukhamba lwekudlela. ~~Wadla~~ Wadla. Waxuba. Manda6akayipheli wamnika ~~lukhukho~~ lukhukho nolusha Ngitheni, waya ekoyini wendlala 6alala.

Tokhetisuku selikhululekile lisoka. Lingeta litolala ekoyini kuNgitheni ngo6a selinyo6ile.

Kuthe nganelimwe lilanga, ngitheni waqhvesha waya kogana.

Kwate kwahlwa manda6akayipheli engam6oni ngitheni. Wa yamba kwasa eyambe efuna.

31 Kuthe la kukhala tuku, wafika ku6omganisi, weva kokuthi uye kogana ngitheni. Wathukuthela ka6i manda6akayipheli. Wayamba kwasa eyamba e6ikela amaNo6ela uhlola nome hleleyo, ingane yakhe incane iganile.

Kwathi kusa wayengena wafika Ngitheni egoyile esikeni. Wathi "Ngitheni, Phuma sambe". 6athi a6akemtini waNgitheni, ayi, 6o, uhlaleli uyambile wayom6ika. Wathi uManda6akayipheli, "Sukuma wena sambe. Nina anginali ngi landeleni".

Wesuka ngitheni. 6ayamba nenina. 6afika ekhaya. 6afika a6akhongi 6eyamba netomo netiyingxongo. Wathi manda6akayipheli,

"ngifuna GikiGiki manje". Gamlanda. WamhlaGa. WaGita aGafati
Gamudla.

Wemula yengiwe. Gafika aGa yeni GetodaGula sifuGa. Gafika
netomo netimbili. Gasina ke ladliwa lidili Gagoduka seGe nikwe
kucwilisa imithombo.

32 GayiGika kokuthi iqhumule imithombo. Ganikwa kwe kuthi
aGalisile lijiki. Galigika kwe kuthi seGeliqalile. Ganikwa lilanga.
Lafika kwagcagcwa. Gafika nayo iyomo yemqhoyiso.

Wakhotiza kahle ngitheni ngoGa wayengeve ekhuthela. Gamthanda
kakhulu emtini wakhe. Kwathi noma esethole ingane, Ga phangelana
ngayo. Ayate yaGa uthwalo ehlana wa Ngitheni. Watala tingane
netiyisihlanu waphela.

Umunu wendoda kwa kungafwa nele kokuGa aganwe yinombatana ye
fowaGo nina. NgoGa Gaya talana. Umzala wakhe lowo. Noma kuthiwa
mzala utala indodana nje. Kwakungafwanele kokuGa umunu afwane nje
agane sihloGo sakhe ngoGa funa atale tilima.

33 Uma kwedekile Gaganana aGazala, kwakuye kukhulumwe mhla
kugcagcwa kwekuthi kwedeke uhlolo. Kuganene tihloGo. KuGe
sekushaywa iyomo nehlophe ke idaGula GuhloGo. NaGakasi Geve kokuthi
GuhloGo Guphelile. GaGusise.

~~Atange~~ Atange kwedeke kokuGa ufati aganwe ufati nomunye.
Ayatiwa leyono ekhathi kweGanu.

Kwakuye kuGe kuhle, nje, unwanwa egana emtini wendoda neyatiwa
kahle kokuthi inemuti nophatheke kahle. Inethetho nakuGanwanwa
Gayo. KuGe kuhle ke uma inombatana yendela kunwanwa walowo munu.
Phela kuyatiwa kokuthi inombatana igana nje yethembe uyise wandoda
kokuGa ayiphendu lele.

334 Akuganwa isiva kuganwa aGanu GekhwaGo, Gona Geto kuphendulela
la udlala aGanu.

KwakuGa kuGi kugana emtini wendlala. KukuGi kwendela emtini
wemasela KukuGi kwendela emtini weGathakathi. NgoGa wa wuGa
nesithudi nesiGi. UGe lula. NeGanu Gakukhombe ngetithupha.

Uma isiva ifuna kuteka iye isho ekhaya. Bacocane a6anu na6adala. Bakhulumé ngenombi netothathwa.

A6anu na6adala yi6oyise ne6afowa6oyise na6o yisemkhulu. Ne6onina ne6afati 6e6afowa6onina, na6oninakhulu.

35 Asho ke yise kwekuthi ufwana wakhe uthanda kuteka inombi yasi6ani6ani. Nina nithini?

6a6ute ke kwekuthi, ayive iyilivila yini? Ayive iyilixoki njengenina yini? Ayuhakathi yini? Ayivi iyilisela yini? Ayi ncishani yini? Ayivi ito thutha ufwana iye kokwakha ~~xxx~~ ekhwa6o yini?

Tokhe leti yitici netibekwayo enombini ma igana. Uma ke, yehlule tonke letici igane ke. Ilo6olwe ke ngetomo.

Ukwethembisana.

Laha kaqele, inombatana ithi iyingane kuthiwe iyimshakazi ka6ani. Kukhombwe nje noma yindoda nendala. Nayo ite isitakale nje indoda ithi umshakazi wayo. Nengane ite ikhophote nje, ngo6a ikhophotela lisoka layo.

36 Ithi la seyicala kuhlaka nipha yenca6e kweku6a ku thiwe yindoda yayo lelichegu nelingaka.

Ku6e sekuchemuka isiva ithi, "khulela mina nombi, uti khulise ngami mina ngingesilo lichegu, ungi6inde".

I6e isivuma lengane. Ingeka6i nawo nema6ele ingakathombi nekuthomba.

Im6inde ke umunu. Uma i6indile ayi6iti. Iyote ithombe ke ithi du. A6e sethi umunu lowo, kuhle ahlome liduku ke manje ngo6a isithombile. Ivume ke inombi ayihlomele lidukuke, lethulwe. Anyo6e. Im6ite ke, esenyo6ile.

37 Kunesimwe sikhathi kwakwe suka a6atali 6enombi 6aganiselane ~~xxx~~ ne6atali 6efwana, nje ngekuvana kwa6o a6atali. 6ate 6anjonjelane. Netingane tite tithandane tihlomelane amaduku. Tinyo6elane. Tiganane.

Uma inombi igana, kunesimwe sikhothi iyagoya. Kunesimwe sikhathi iyaqelwa.

Uma inombi iqelwa ke, iyafihla. Kuthi mhla Geto cala kuhlanganisa tindlu, ku fike noma nje yimadoda namathathu. Engatiwa. Ifihlile inombi, ngo6a yesa6a kwekuthi funa 6angafiki. Idumale.

Kodwa yona itilungisele. Ishanele isinde etindlini. Ipheke kudla nokumnandi, ikufihle. Isile nelijiki, ilisilele kaSalukati. Itshele inombatana i6enye newumngani wayo nomkhulu.

38 6afike ke a6anu la6o 6a memete 6ekenyango 6a 6athi, "Eh! wena wekuthini! Sitoqela sihlo6a nesihle! Sishaya tomo tethu neti nemi6ala neyikuthi, neyikuthi.

Indoda ishaywe yitisika iva a6anu 6ethimula enyango. Isuke ilale kasi. Ku6itwe a6afowa6o. 6afike ilele. 6athi. Ake mphinde futhi, Nithini?

6athimule a6ayeni kandle, 6etishaya, 6ete6ula ngemu6ala wato.

6athi a6afowa6o ulele. Mvuseni. 6akhiphe imbuti i6e yimvuka. Avuke ahlale engakhulumi. 6akhiphe iyomo i6e yimvubamlomo. A6e se thinta sikhwehlela ethi ma 6angene. Nempela 6ange ne.

39 A6ute kokuthi 6atokwedani. 6alande 6ate 6agcine. A6ite inombatana. Ingene seyihamba nenombi le ne6e iyi6itile. Afike ahlale kasi ngembali kweyise.

Ayi6ite yise inombatana. Isa6ele. Athi, "Uya6ati la6anu? "Kusa6ela le nememiweyo. I6uye iphendule ithi, ye6o, ngi ya6ati. A6ute yise kokuthi 6a6itwe uye yini? Ivume lenombatana nememuweyo.

A6e sethi yise, "Phumani ke. 6aphume ke 6aye ko6alungislea kudla.

Kuthi uma yise wenombi e6avuma, athi a6ahla6i swe imbuti yekuhlanganisa indlu.

6alo6ole ke 6alo6ole. Kute kufike sikhathi seku6a 6ende.

40 Ku6e yikhona kusilwa 6alwa ke kuhlidekwa a6ayeni 6enwanwa. Kuhla6we neyomo ke kumemwe neti nombi. Ku6e umjadu nomkhulu.

Kunesimwe sikhathi, nenombi yemule. Ne6ayeni 6a6itwe 6atoda6ula sifa6a seyomo neyemulise i nombi. Na6o 6afike 6engcondile 6eyamba nemhlaleli wa6o. 6afike 6alo6ole.

Kuthi uma 6eyicedile inombi kokuyilo6ola, 6acolwe na6o. 6akhombiswe iyomo yeku6acola. Na6o 6ayiqwate. Ye6ulwe. Ihlidwe ithiwe

Ser. 352

14.

K13/27

14 *

40 cont du. Gayidle. Yosiwe. Nenye iphekwe. Gadle Gesuthe neyekosa neyeku-
phekwa i phekwe. Ivuthwe cede, a6anu 6emadoda 6oyodla ihloko esi6ayeni,
nekhono Kwephulwe nemwe ya6iwe idliwe.

END. S. 352